

आदिवासींच्या जमिनीचे बिगर आदिवासींना होणारे हस्तांतरण रोखण्यासाठी इतर राज्यात अस्तित्वात असलेल्या कायद्यांची तपासणी करुन महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, १९६६ मध्ये योग्य तो बदल करण्यासाठी शिफारशी करण्यासाठी समितीची स्थापना करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: जजाप-२०१४/प्र.क्र.७७/का-१४

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
तारीख: ११ जून, २०१४.

वाचा- शासन निर्णय आदिवासी विकास विभाग क्र.जजाप-२०१४/प्र.क्र.२०/कार्या-०७, दिनांक १५/०४/२०१४ व दिनांक २२/०५/२०१४.

प्रस्तावना-

आदिवासी जमिन धारकाच्या नावे असलेली शेत जमीन ही आदिवासी धारकाची मालमत्ता तसेच त्याच्या उपजिविकेचे साधन आहे. त्यामुळे आदिवासी जमिनीच्या कोणत्याही प्रकारे झालेल्या हस्तांतरणामुळे त्याचे उपजिविकेचे साधन हिरावले जाऊन त्याचा आर्थिक व सामाजिक हक्क हिरावला जातो. आदिवासी व्यक्तींच्या जमिनीचे बिगर आदिवासींना हस्तांतरण महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, १९६६ कलम ३६-अ अन्वये शासनाच्या पूर्व परवानगीने करण्यात येऊ शकते. वाढत्या नागरीकरणामुळे जमिनीची गृहनिर्माण प्रकल्प तसेच इतर अकृषिक कारणासाठी मर्यादित उपलब्धता व चढते भाव या परिस्थितीत विशेषतः मुंबई ठाणे, रायगड अशा परिसरातील आदिवासी लोक फसवणूकीस बळी पडू शकतात. या संदर्भात शासनाने अशा हस्तांतरणावर बंदी आणावी म्हणून जनजाती सल्लागार परिषदेच्या ४८ व्या बैठकीमध्ये असा ठराव झाला की, शासनाने अशा प्रकरणी उपयुक्त पर्यायी व्यवस्था कोणती व कशी असावी यासाठी शिफारशी करण्यासाठी एक अभ्यास गट अपर मुख्य सचिव, (महसूल) यांचे अध्यक्षतेखाली स्थापन करावा. त्यानुसार खालीलप्रमाणे समिती स्थापन करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:-

आदिवासींच्या जमिनीचे बिगर आदिवासींना होणारे हस्तांतरण रोखण्यासाठी इतर राज्यात अस्तित्वात असलेल्या अशा कायद्यांची तपासणी करुन महाराष्ट्र जमीन महसूल कायदा, १९६६ मध्ये योग्य बदल करण्यासाठी शिफारशी सुचविण्याकरिता खालीलप्रमाणे समिती स्थापन करण्यात येत आहे

अ.क्र.	पदनाम	समितीतील पद
१	अपर मुख्य सचिव (महसूल)	अध्यक्ष
२	प्रधान सचिव (आदिवासी विकास)	सदस्य
३	प्रधान सचिव (विधी व न्याय)	सदस्य
४	उप सचिव तथा नियंत्रक अधिकारी, ल-९ कार्यासन, महसूल व वन विभाग	सदस्य
५	आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे	सदस्य सचिव

सदर समिती ही आदिवासींच्या जमिनीचे बिगर आदिवासींना होणारे हस्तांतरण रोखण्यासाठी इतर राज्यात अस्तित्वात असलेल्या या संदर्भातील कायद्यांची व प्रशासकीय व्यवस्थेची तपासणी करून महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, १९६६ मध्ये सुधारणा करण्याबाबत शिफारशी सूचविल.

सदर समितीने आपला अहवाल समिती स्थापन झाल्याच्या दिनांकापासून तीन महिन्यांच्या आत शासनास सादर करावा.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४०६११११०५०४१०२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(नि. अ. पांढरकामे)
अवर सचिव

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
४. मा.मंत्री, (महसूल) यांचे खाजगी सचिव
५. मा.मंत्री, (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव
६. मा.राज्यमंत्री, (महसूल) यांचे खाजगी सचिव
७. मा.राज्यमंत्री, (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव

८. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य
९. मा.अपर मुख्य सचिव, (महसूल), मंत्रालय, मुंबई
१०. मा.प्रधान सचिव (आदिवासी विकास विभाग), मंत्रालय, मुंबई
११. मा.प्रधान सचिव (विधी व न्याय विभाग), मंत्रालय, मुंबई
१२. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक
१३. आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे
१४. सर्व विभागीय आयुक्त
१५. कक्ष अधिकारी (कार्या-०७), आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६. कक्ष अधिकारी (ल-९ कार्यासन), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१७. निवड नस्ती (कार्या-१४), आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.